

İzotretinoin kullanımının indüklediği eritema multiforme benzeri ilaç reaksiyonu: Bir olgu sunumu

Isotretinoin induced erythema multiforme like drug eruption: a case report

Ömer Faruk ELMAS¹, Okan KIZILYEL¹, Mahmut Sami METİN², Handan BİLEN¹, Mustafa ATASOY¹, Akın AKTAŞ³

- ¹ **Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dermatoloji Anabilim Dalı, Erzurum, Türkiye**
Department of Dermatology, Faculty of Medicine, Ataturk University, Erzurum, Turkey
- ² **Afsin Devlet Hastanesi, Dermatoloji Kliniği, Kahramanmaraş, Türkiye**
Clinic of Dermatology, Afsin State Hospital, Kahramanmaraş, Turkey
- ³ **Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dermatoloji Kliniği, Ankara, Türkiye**
Clinic of Dermatology, Ankara Ataturk Training and Research Hospital, Ankara, Turkey

ÖZ

İzotretinoin, dermatolojide birçok endikasyona yönelik olarak kullanılabilen retinoid türevi bir ilaçtır. On altı yaşında erkek hasta, gövde ve ekstremitelerde, yaygın, atipik targetoid lezyonların eşlik ettiği, makülopapüler lezyonlarla başvurdu. Lezyonlar ortaya çıkmadan 15 gün önce nodülökistik akne vulgaris tanısıyla izotretinoin tedavisi başlanan hastaya, muhtemel diğer nedenler ekarte edilerek "izotretinoin kullanımına bağlı eritema multiforme benzeri ilaç reaksiyonu" tanısı konuldu. Literatürde izotretinoin kullanımına sekonder gelişen birçok advers deri reaksiyonu tanımlanmasına rağmen eritema multiforme benzeri ilaç reaksiyonu bildirilmemiştir. Literatürde daha önce benzer bir klinik tablo tanımlanmadığı için olgumuzu sunmayı uygun gördük.

(*Asthma Allergy Immunol 2015;13:100-102*)

Anahtar kelimeler: Eritema multiforme, ilaç reaksiyonu, izotretinoin

Geliş Tarihi: 23/08/2014 • **Kabul Ediliş Tarihi:** 14/10/2014

GİRİŞ

Dermatolojide geniş kullanım alanı bulan izotretinoin, birçok advers deri reaksiyonuyla ilişkilendirilmiştir. Literatür taramasında, izotretinoin kullanımının eritema multiforme benzeri bir klinik tabloyla birlikteliğine rastlanmadı. Biz burada izotretinoin kullanımı sonrası gelişen eritema multiforme (EM) benzeri ilaç erüpsiyonu tanısı konulan 16 yaşında bir erkek olgu sunuyoruz.

ABSTRACT

Isotretinoin is a retinoid derivative drug that used for many indications in dermatology especially for acne and acneiform eruptions. 16 years old boy presented with extend maculopapular rash on trunk and extremities accompanied by atypical targetoid lesions. Isotretinoin treatment was started with a diagnosis of nodulocystic acne vulgaris 15 days before the emergence of the lesions. Others probable causes of lesions were ruled out and patient diagnosed as "isotretinoin induced erythema multiforme like drug eruption" clinically. Although a lot of isotretinoin induced cutaneous adverse reactions identified, erythema multiforme like drug eruption have not reported in literature. We have decided to present our case because there are no any report of similar clinical picture in the literature.

(*Asthma Allergy Immunol 2015;13:100-102*)

Key words: Ankaferd, wound healing

Received: 23/08/2014 • **Accepted:** 14/10/2014

OLGU SUNUMU

On altı yaşında erkek hasta tüm vücutta üç gündür var olan, yer yer deri seviyesinde, yer yer deriden kabarık, kızarıklık döküntü şikayetiyle başvurdu. Hastamıza 15 gün önce nodülökistik akne vulgaris tanısı ile 30 mg/gün izotretinoin tedavisi başlanmıştı. Öz geçmişinde ek bir özellik ve başka bir ilaç kullanım anamnezi yoktu. Yakın zamanda geçirilmiş herpetik infeksiyon veya atipik pnömoni anamnezi yoktu.

Dermatolojik muayenede, gövde ve ekstremitelerde, yaygın, atipik targetoid lezyonların eşlik ettiği, makülopapüler lezyonlar mevcuttu (Resim 1). Alt ve üst dudakta deskuamatif keilit ile uyumlu görünüm vardı. Yüzde nodüloistik akne vulgaris ile uyumlu lezyonlar mevcuttu. Oral, genital ve konjunktival mukoza tutulumu izlenmedi. Tırnaklar doğal görünümdeydi. Sistemik fizik muayene özellik arz etmiyordu. Tam kan sayımı ve rutin biyokimyasal tetkikler normal sınırlardaydı. Viral seroloji negatifti. Hastaya izotretinoin kullanımına bağlı EM benzeri ilaç reaksiyonu tanısı konuldu. Olguda baskın lezyon karakterinin makülopapüler ve atipik targetoid olmasının yanı sıra vezikülobüllöz lezyon gözlenmemesi nedeniyle EM tanımı kullanılmadı ve olgu EM benzeri ilaç reaksiyonu olarak değerlendirildi. Atipik targetoid lezyondan punch biyopsi alınması planlandı fakat hasta reddettiğinden işlem yapılamadı. İlaç kesildi. 0.5 mg/kg/gün sistemik metilprednizolon ve sedatif antihistaminik tedavi başlanan hastada steroid dozu tedricen düşürüldü. Tedavisi üç hafta süren hastada, ikinci haftanın sonunda belirgin klinik iyileşme gözlemlendi.

TARTIŞMA

Primer olarak konvansiyonel tedavilere dirençli akne vulgaris tedavisinde kullanılan izotretinoin, bir takım

Resim 1. Gövde arka yüzde, atipik targetoid lezyonların eşlik ettiği eritematöz makülopapüler erüpsiyon.

mukokütanöz ve sistemik yan etkilere neden olabilmektedir. Sık görülen mukokütanöz yan etkiler; keilit, deri ve mukoz membranlarda kuruluk, epistaksis, fotosensitivite ve pruritus olarak sıralanabilir. Paronişi, piyojenik granülom, geçici difüz alopesi ve tırnak değişiklikleri ise nadir görülen dermatolojik yan etkilere dir^[1]. Teratojenite, hepatotoksisite, dislipidemi, psikiyatrik bozukluklar ve inflamatuvar bağırsak hastalığı ise izotretinoin kullanımı sonrası görülmesi muhtemel sistemik yan etkilere dir^[2-5]. Literatürde, izotretinoin kullanımına bağlı olarak gelişen seboreik dermatit benzeri erüpsiyon, likenoid erüpsiyon ve akut generalize ekzematöz püstülöz gibi tablolar bildirilmesine rağmen EM benzeri bir tablo ile ilişkisini ortaya koyan herhangi bir olgu sunumuna rastlanmadı^[6-8]. Literatürde EM benzeri ilaç erüpsiyonu; borteomib, kannabis ve zayıflama hapları ile ilişkili bulunmuştur^[9-11]. Olgumuzda deskuamatif keilit ve EM benzeri lezyonlar dışında izotretinoin kullanımına bağlı herhangi bir klinik veya laboratuvar bulgusu yoktu. Transaminaz düzeyleri ve kan lipidleri normal sınırlardaydı. Olgumuzda mevcut tablonun, etyopatogenetik olarak T-lenfosit kaynaklı gecikmiş hipersensitivite reaksiyonu olabileceği düşünüldü ve ilaç yama testi planlandı. Mevcut klinik tablonun aktif olması nedeniyle işlem ertelendi ve testin kontrol başvurusunda uygulanması planlandı. Hastanın taburcu sonrasında kliniğimize başvurmaması nedeniyle test yapılamadı.

Dermatolojide sık kullanılan ilaçlardan biri olan izotretinoin, dermatolojik ve sistemik bir takım yan etkilere neden olabilmektedir. EM benzeri erüpsiyon, etyolojisinde çeşitli ilaçların rol oynayabileceği bir tablodur. İzotretinoin kullanımının da EM benzeri advers deri reaksiyonu tablosuna neden olabileceği bu olgularda göz önünde bulundurulmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Ellis CN, Krach KJ. Uses and complications of isotretinoin therapy. *J Am Acad Dermatol* 2001;45:150.
2. Lammer EJ, Chen DT, Hoar RM, Agnish ND, Benke PJ, Braun JT, et al. Retinoic acid embryopathy. *N Engl J Med* 1985;313:837-41.
3. Crockett SD, Porter CQ, Martin CF, Sandler RS, Kappelman PD. Isotretinoin use and the risk of inflammatory bowel disease: A case-control study. *Am J Gastroenterol* 2010;105:1986-93.
4. Zane LT, Leyden WA, Marqueling AL, Manos MM. A population-based analysis of laboratory abnormalities during isotretinoin therapy for acne vulgaris. *Arch Dermatol* 2006;142:1016.
5. Wysowski DK, Pitts M, Beitz J. An analysis of reports of depression and suicide in patients treated with isotretinoin. *J Am Acad Dermatol* 2001;45:515.
6. Barzilai A, David M, Trau H, Hodak E. Seborrheic dermatitis-like eruption in patients taking isotretinoin therapy for acne: retrospective study of five patients. *Am J Clin Dermatol* 2008;9:255-61.

7. Scott AD, Robinson A, Fuller LC. A linear lichenoid eruption following isotretinoin therapy. *Clin Exp Dermatol* 2014;39:405-6.
8. da Cunha Filho RR, de Almeida HL Jr, Lorencette NA, Fillus Netto J. Acute generalized exanthematous pustulosis induced by isotretinoin. *Int J Dermatol* 2010;49:1077-9.
9. Tognetti L, Giorgini S, Lotti T. Erythema multiforme-like eruption from a slimming drug preparation cutaneous adverse drug reaction. *Indian Dermatol Online J* 2011;2:78-81.
10. Gerber PA, Bölke E, Bühren BA, Bruch-Gerharz D, Fenk R, Reifenberger J, et al. Bortezomib induces erythema multiforme-like cutaneous adverse effects: report of two cases. *Wien Klin Wochenschr* 2009;121:723-4.
11. Ozyurt S, Muderrisoglu F, Ermete M, Afsar F. Cannabis-induced erythema multiforme-like recurrent drug eruption. *Int J Dermatol* 2014;53:22-3.